

ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸੰਘੀ,
ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਜੇ.

ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਸਐਕਸਐਨਜੀਆਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

CWPNo 2002 ਦਾ 8421

ਮਈ 31, 2013

ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ:-

- (i) ਕੀ ਪੀਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ 23 ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- (ii) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- (iii) ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 2003 ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਸਵਾਲ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਈ:

- (iv) ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪੂਰਨ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਨ। ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
- (v) ਕੀ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਗਲਤ ਹੈ?

ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ.

/ਆਈ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950-ਕਲਾਮ 226/22 7, 315 ਤੋਂ 323 - ਕੋਡ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਐੱਸ. 161,164 - ਦਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਫ.ਆਈ. ਰੁਪਏ ਦਰਜ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੀਬਿਟ - ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਬਰੀ - ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ - ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟਸ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ - ਚੋਣ ਨਿੱਜੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 315 ਤੋਂ 323 ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟਸ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਉੱਚਤਮ ਹੁਨਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਨਿੱਜੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(ਪਰਾ 15)

R. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਆਰਟਿਕਲ 226/22 7 ਅਤੇ 317 - ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ - ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ - ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 317 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਚਨਾ ਸੀ, ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਆਰਕ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 15)

C. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਆਰਟ. 226/22 7 - ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - Ss.161 ਅਤੇ 164 - ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ - ਕੀ PPSC ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ 23 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? - ਫੜੇ ਗਏ, ਹਾਂ - ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐੱਫ.ਆਈ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਦਾਗ, ਦਾਗ ਜਾਂ ਦਾਗ ਰੱਖਦੇ ਹਨ - ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੱਜਾਂ * ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗੀ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਗ, ਦਾਗ ਜਾਂ ਦਾਗ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਫਆਈਆਰ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਪਰਾ 20)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 57 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਹਨ।

(ਪੰ: ੬੮)

D. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ, 226/22 7 ਅਤੇ 311 - ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 2 - ਕੀ PPSG ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ - ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ - ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ 1970 - ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਾਖਾ ਕਲਾਸ I ਨਿਯਮ 1976, ਨਿਯਮ 23 (3) - ਹੋਲਡ, ਹਾਂ - ਨਿਯਮ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ/ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ/ਜਨਹਿਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗੀ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ - ਕੁੱਲ ਚੋਣ ਦਾ 66 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਦਾਗੀ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਤ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ,

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਛੇਹ ਵਾਲਾ ਪੱਥਰ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅੱਡੀ ਆਰਟਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਚੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਐਲ.ਡੀਗੜਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ 1958 ਐਸ.ਸੀ. 36 ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ/ਫੈਸਲੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ/ਜਨ ਹਿੱਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ

(ਪਰਾ 28)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾਗੀ ਸੀ।

(ਪਰਾ 30)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ/ਧਨ ਭਾਵ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਲਈ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਡੋਕਸ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਐਪਕਲ) ਨਿਯਮ 1970 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(ਪੰ: ੪੮)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਦਾਗੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਇੰਡੀਸੀਆਰਪੀਆਰਸੀਟੀ ਸਿੰਘ ਕਹਿਓਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਸਾਰੀ ਕਵਾਇਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਦਾਗੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। T.Tic ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫਫਾਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੁੜ-ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਤ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

(ਪੈਰਾ 50 ਅਤੇ 51)

E. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਆਰਟਿਕਲ 226/227 - ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 3 - ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ। ਲਈ 2003 ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ? - ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਛੱਪੜ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੱਪੜ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ - ਟੈਕ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ: ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ - 2003 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ - ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਛੱਪੜ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 8.2.2007 ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਹਿਸਾਬ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੱਪੜ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੌਮ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੈਕੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

(Para 87)

(ਪੰ: ੫੩)

ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2003 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬੈਠਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਫਲ ਰਹੇ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪੰ: ੫੪)

ਸੰਭਾਵੀ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਦਾ ਈ ਸਿਧਾਂਤ - ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵੀਨਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਵਾਈਸ - ਨਾਲ ਹੀ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਟਾਲਣਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਉਪਕਰਣ - ਇਹ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਟਾਲਣ ਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਵੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਲਈ)

G ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 - ਆਰਟ 315 ਅਤੇ 320 - ਚੋਣ - ਲਈ

ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੈ - ਸੈਰਿਟ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ - ਚੋਣ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ - ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾਏ ਹਨ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਬਰਾਬਰ ਹੱਥ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੇਸ - ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ - ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ 3 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ: (i) ਦਾਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ; (ii) ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ; (iii) ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 07.07.2003 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ

ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੈਰਿਟ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ, ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(ਪੰ: ੭੬)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਐਸਸੀ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

H. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਆਰਟ 315 ਅਤੇ 320 - ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ - ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ - ਜਨਤਕ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ - ਜਨਤਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ - ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਮਿਆਰ

ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ - ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਕੈਂਡਲ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 315 ਤੋਂ 320 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਛੋਟਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਦਫਤਰ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਜਨਤਕ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੁਕਸ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ 79 ਅਤੇ 80)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਬਲਿਕ ਸੈਂਡੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਚੈਨਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਚਾਲ-ਚਲਣ, ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ, ਕੁਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਘਟਾਇਆ ਹੈ।

(ਪੰ: ੮੧)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 11 ਅਗਰ ਉਪ੍ਰੋਕਤ

ਚੋਣ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਕੈਂਡਲ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਯੋਗਤਾ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਘਟਾਇਆ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਇਆ ਸੀ।

(ਪੰ: ੯੯)

I. ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ - ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ: ਐਮਰਜੈਂਸੀ, ਅਵਿਵਹਾਰਕਤਾ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਲੰਘਣਾ, ਆਦਿ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਹੁੰਦਾ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਕਰਨਾ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ - ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂ ਦਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ, ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਚੇਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਪਵਾਦ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ, ਆਦਿ। ਇਹ ਬੇਦਖਲੀ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ/ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਪੰ: ੯੨)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਰ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਅਮਲ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਪੱਖਪਾਤ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਵੀ ਕਰਨਗੇ। (s) ਪਟੀਸ਼ਨਰ (s) ਵਿਆਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਪੰ: ੯੨)

ਜੇ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾਮ 226, 315 ਅਤੇ 320 - ਚੋਣ - ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੂਰਾ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੰ: ੮੭)

ਕੇ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਧਾਰਾ 226/227 - ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 - SsA61 ਅਤੇ 164 ~ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੁਰੀਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ - ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ - ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ - ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਲ ਦਾ ਅਗਲਾ ਅੰਗ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ੱਕੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ, ਦੋਸ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ, ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਲਕ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਜੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਹਨ।

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ic, ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਤੱਥ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਉਗਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਅਤੇ ਕਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਮਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪੰ: 107)

ਐਲ. ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਵੀਨਤਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ - ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ - ਪਹੁੰਚ ਗਲਤ ਨਹੀਂ - ਪਰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਹੈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1 ਨੂੰ pctioncr(s) ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ 'ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪੰ: ੯੫)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਲਤ ਹੈ।

ਅਰਜੁਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਕਸ਼ੈ ਭਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਵਿਵੇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਜਾਜ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਧੂ ਦਿਆਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਰ.ਐਸ ਪਧੋਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੰਜੀਵ ਬਾਂਸਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡਾ. ਗੌਰਵ ਸੰਨਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੁਸ਼ਲਦੀਪ ਐਸ. ਸੰਧੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੁਨੀਤ ਜਿੰਦਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਾਹੁਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਓ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕਪਿਲ ਕੱਕੜ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੀ.ਐਸ. ਬੱਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸ.ਐਸ.ਰੰਗੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਵਿਕਰਮ ਚੌਧਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਮੀਤ ਗੋਇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਮ.ਸੀ. ਬੇਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ

ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 57 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2002 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 8421 ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 8423, 8434, 8585, 85871 , 8592, 8595, 8740, 8741, 8742, 8954, 8957, 14429, 8889, 8447, 8446, 8739,

8591, 14187, 13943, 841, 841, 841, 840 , 8442, 8430, 10796, 8540, 8422 , 8590, 8587, 8596, 8421, 14358, 19062, 8593, 14189, 14188, 2002 ਦੇ 8587, 2003 ਦੇ 1548 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 24 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 8424, 8429, 8433, 8547, 8558, 8584, 8586, 8587, 8588, 8589, 14429, 14457, 14599, 204527, 204527, 204527 2008 ਦਾ 113 62.

(2) ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਾਮਲੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਨ ਜੋ ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਦਾਗੀ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, 'ਤੀਸਰੇ ਸਮੂਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ 7.7.2003 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਨ।

(ਟੀ) ਜੇਟੀ 2006 (5) ਐਸਸੀ 352

(3) ਸਾਲ 1998 ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਛੋਟੇ 'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਲਈ) ਨੇ ਪੀਸੀਐਸ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ/ਇੰਟਰਵਿਊ/ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹਾਂ/ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਪੀਪੀਐਸਸੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। FIR ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਰਕ ਲਿਖਿਤ ਸਨ।

(4) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਦਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ 8.2.2007 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂਚ ਸੀਮਤ ਹੈ, 40 ਦਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈਦਰਾਬਾਦ ਸਿੰਘ ਕਾਮੇਂ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਆਂਇਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੂਜਾ, ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਦਾਗੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਈਫਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਨ, ਜੋ ਧੋਖੇ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਯੋਜਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਪੱਖ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਾਰਾ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਨ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(5) ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਸੀ. ਬੇਰੀ, ਐਡੀ. ਏ.ਜੀ. ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਦੇ 08.11.2012 ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਨਾਗ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ. ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਬ੍ਰਾਂਚ) ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 2003 ਦਾ 1626, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ/ਐਫਆਈਆਰ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। 2010 ਦੇ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 2504-2530, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਨ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ/ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(6) ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

(7) ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ., ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਫਲਾਇੰਗ ਸਕੁਐਡ-ਐਚ, ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 15.01.2013 ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਲਫਨਾਮਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 65 ਮਿਤੀ 5.9.2002 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8, 12 ਪੀ.ਸੀ.ਐਕਟ 1988 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ., ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਪਟਿਆਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਰਾਏ, ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। RI ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ 26.11.2012 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 10,000/-। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਕਮਲ ਕੁਮਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸ੍ਰੀ ਦੀਪਕ ਅਰੋੜਾ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ੍ਰੀ

ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਭਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭੂਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 23.04.2010 ਅਤੇ 16.02.2011 ਨੂੰ ਕੇਸ ਹੁਣ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 15.02.2013 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(8) ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ, ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰੁਬਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਨਟਰੇਸਡ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(8A) FIR ਨੰ: 67 ਮਿਤੀ 05.09.2002 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ PS ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 120-BI PC ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ 8,12 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

1. ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ। 2. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ 3. ਐੱਚ.ਐੱਲ.ਬਾਂਸਲ 4. ਓ.ਪੀ.ਵਰਮਾ
5. ਭੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ 6. ਪਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 7. ਬਲਰਾਜ ਕੌਰ 8. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ 9. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ 10. ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ 11. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ 12. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ 13. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ।

(9) ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਚਲਾਨ 21.04.2004 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਹੁਣ 31.01.2013 ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2012 ਦੇ ਸੀਆਰਐਮ ਨੰਬਰ 9310 ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(10) ਪਰਸੋਤਮ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਥਾਣਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ 1 ਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 24 ਮਿਤੀ 05.09.2002 ਦੇ ਤਹਿਤ 8,12 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਸ ਹੁਣ 23.01.2013 ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 66 ਮਿਤੀ 05.09.2002 ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 8,12 ਨੂੰ ਪੀ.ਐਸ. ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਉਮੀਦਵਾਰ, ਸਰਬਵਿਜੇ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਪ੍ਰੇਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 3.08.2004 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 18.05.2005 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਬਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 5,000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬੀਡੀਪੀਓ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(12) ਉਰਸ਼ਨਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਵਰਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਥਾਣਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 68 ਮਿਤੀ 05.09.2002 ਅਧੀਨ 8,12 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 29.07.2011 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰਸ਼ਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਰਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਰੁਪਏ 12.07.2012 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਪਟਿਆਲਾ

ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 10,000/- ਜੁਰਮਾਨਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਲਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੱਤਲ (ਡੀਐਸਪੀ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਲਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ) ਅਤੇ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਲਿਖਾਰੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ 22.01.2013 ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

AMARBIR SINGH v. STATE OF PUNJAB 37]
AND OTHERS (Ritu Bahri, J., Paramjeet Singh, J.)

(13) ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

1. ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ
2. ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
3. ਸ਼ੀਸ਼ ਪਾਲ
4. ਹਰਸੁਹਿੰਦਰ ਪੀ. ਸਿੰਘ
5. ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
6. ਹਰੀਦੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
7. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ
8. ਅਨੀਤਾ ਦਰਸ਼ੀ
9. ਅਮਨਦੀਪ ਭੱਟੀ

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ।

(14) ਸੀਵਿਧਾਨ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਢਾਂਚਾ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਹੈ "ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ; ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ। ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਸ਼੍ਰੀਪਦਗਲਵਾਰੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੇ "ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ" ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਸਲ ਲਾਭ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਚੌਕਸੀ ਉਹ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜ ਵਾਂਗ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(15) ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਪਦਗਲਵਾਰੂ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੀ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ। ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 315 ਤੋਂ 323 ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟਸ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦ

(2) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 1461

ਰਾਮ ਕਮਲ ਕਸ਼ਯਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਉੱਚਤਮ ਹੁਨਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 317 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਹਰਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ 8 ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਚਨਾ ਸੀ, ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ। ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਆਰਕ ਦੇ ਉਲਟ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (4) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਮ ਆਸ਼ਰੇ ਯਾਦਵ (ਡਾ.) ਨੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਪੈਰਾ 4 ਅਤੇ 34 ਆਰਕ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“4. ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਡਲ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਚਰਣ, ਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਲਈ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

34. ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ। ਸਮਾਜ

(3) (2009)9 SCC 378

(4) (2000) 4 SCC 309

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਗੁਆਏ। ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟਰੱਸਟੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਦਾ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(16) 8.2.2007 ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ

ਬੂਹੇ ਵਿੱਚ ਘੋਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(17) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:-

1. ਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ 23 ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
2. ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
3. ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 2003 ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ?

ਸਵਾਲ ਨੰ: 1

(18) ਨਿਊ ਸ਼ਾਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (Vol.-II) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦਾਗ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ, 'ਦਾਗ' ਜਾਂ 'ਦਾਗ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਬੁਰਾਈ ਗੁਣ, ਇੱਕ ਦੂਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਜਾਂ ਦੂਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਸੰਕਰਮਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ 'ਦਾਗ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬੇਈਮਾਨ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਵਿਗਾੜਨਾ, ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਨ ਕਰਨਾ।

(19) ਜਿਨ੍ਹਾਂ 23 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

1. ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ
2. ਕਮਲ ਕੁਮਾਰ
3. ਜੀ ਵਾਨ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ।
4. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ।
5. ਦੀਪਕ ਅਰੋੜਾ।
6. ਕੁਲਜੀਤ ਕੌਰ।
7. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
8. ਭਾਰਤ ਭੂਸਨ
9. ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ

10. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ
11. ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ।
12. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ।
13. ਐਚ.ਐਲ.ਬਾਂਸਲ।
14. ਓਪੀ ਵਰਮਾ
15. ਭੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
16. ਪਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ-
17. ਬਲਰਾਜ ਕੌਰ।
18. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ
19. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ।
20. ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ।
21. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ।
22. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
23. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

20.) ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਗ, ਦਾਗ ਜਾਂ ਦਾਗ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਰਾਵੀ ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ। ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 914, ਸੈਕਟਰ 39, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। 549, ਸੈਕਟਰ 10, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਫਿਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ. ਸ੍ਰੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

21.) ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਾਰਕਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

22.) ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਭਾਰੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਿਖਤੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਰਵਾਉਣ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦੇਣ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਰਜੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੋਂ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਨਕਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਅਤੇ ਡਿਬੈਂਚਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। 'ਟਾਈਮ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਿਟਡ' ਰੁਪਏ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ 10 ਲੱਖ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ/ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਪਤੇ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

23.) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸ੍ਰੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਗਰੰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਹਾਇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰਾਂ ਵਜੋਂ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ

ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ 1970। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 8.2.2007 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

24.) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਗਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਇੱਕ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ. ਅਜਿਹੇ 30 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ।

25.) ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਿਖਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਸੰਦੀਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। . ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

26.) ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ FIR ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ

ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗੀ ਸਨ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਦਾਗੀ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 8.2.2007 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਨੰ.2

27.) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਮਿਆਦ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਦਾਰੀਆਂ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਦੀਪਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਸਤਵੇਂਦਰ ਨਾਥ ਬੋਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਬੇਸਿਕ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਕਲਕੱਤਾ (5), ਡੀਕੇ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਜੇਐਮਏ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (6), ਵੀਸੀ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ (7), ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (8) ਅਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (9) ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਾਖਾ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 23(3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ- I ਨਿਯਮ 1976 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਜਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ 1970 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਅਭਿਅੰਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ। ਕਾਨਪੁਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮੀਰ ਗੁਪਤਾ (10), ਮਨੀਸ਼ ਉਜਵਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਦਯਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (11), ਸਜੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀਪੀ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ (12), ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (13), ਕੇ.ਚਨੋਗੌੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (14) ਅਤੇ ਓਕਾਰ ਲਾਲ ਬਜਾਜ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (15) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

28.) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਵਾਲਾ ਪੱਥਰ ਹੈ। ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

- (5) ਏਆਈਆਰ 1999 ਐਸਸੀ 983 (1993) 3 ਐਸਸੀਸੀ 259 ਏਆਈਆਰ 2006 ਐਸਸੀ
- (6) 2304 ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸਸੀ 2192 2006 (3) ਐਸਸੀਟੀ197 ਏਆਈਆਰ 1983
- (7) ਐਸਸੀ 1230 (2005) 13 ਐਸਸੀਸੀਸੀ 704201302005 ਏਆਈਆਰ 63 (2005) 12
- (8) SCC 688 ਏਆਈਆਰ 2003 ਐਸਸੀ 2562
- (9)
- (10)
- (11)
- (12)
- (B)
- (14)
- (15)

ਸੇਵਾ, ਔਡੀ ਆਰਟਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਐਲ.ਢੀਗਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (16) ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ/ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ/ਜਨਹਿਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿਲਹਾਰ ਸਿੰਘ (17) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਤਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

29. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (17 ਏ) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸੀਬੀ1 ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ 10,000/- ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਜਨਤਕ ਦਫਤਰ, ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਦੋਵੇਂ, ਪਵਿੱਤਰ ਟਰੱਸਟ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਦਫਤਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਪਣੇ ਚਰਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਤੱਕ ਹਰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(16) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 36

(17) (1993) 1 SCC 154

(17A) (1994) 4 SCC 165= 1994 (2) SLR 719

ਪੂਰੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੇਸਿਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਸ਼ੋਹੀਣੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਘਟਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੇਵੱਸ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇੰਨਾ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਖੁੱਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਬਦਬੂਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ "ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ"। , ਸਾਰੇ ਟੈਕਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ (ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨਾਜ਼ਾਇਜ਼ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। "

(30) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ (18), ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (19), ਹਨੂਮਾਨ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (20), ਬੀ.ਰਾਮਜੀਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (21) ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਓ. ਚੱਕਰਵਰਤੀ (22)

- (18) (1994) 5 SCC 663
- (19) (1994) 5 SCC 695
- (20) (1996) 10 SCC 742
- (21) ਏਆਈਆਰ 2002 ਐਸਸੀ 2023
- (22) (2002) 3 SCC 1119

ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾਗੀ ਸੀ।

(31) ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪੀਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 10 ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

1. ਹਰਸੁਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ।
2. ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ।

3. ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ
4. ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੰਧੂ।
5. ਸ਼ੀਸ਼ਪਾਲ।
6. ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
7. ਹਿਰਦੇਪਾਲ ਸਿੰਘ।
8. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ।
9. ਅਨੀਤਾ ਦਰਸ਼ੀ।
10. ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

(32) ਇਹਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

ਨਾਮ	ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ	ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ	ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ
ਹਰਸੁਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ	358.75	71	ਐਲ.ਐਲ.ਬੀ. (ਪੇਸ਼ੇਵਰ)
ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ	379.62	52	
ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ	363.87	65	

ਨਾਮ	ਮਾਰਕ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਪ੍ਰੀਖਿਆ	ਵਿਦਿਅਕ _ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੰਟਰਵਿਊ	
ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ	356.62	61	ਬੀ.ਏ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	355.37	60	ਬੀ.ਏ
ਸ਼ੀਸ਼ ਪਾਲ	360.37	55	ਬੀ.ਏ
ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ	355.37	59	
ਅਨੀਤਾ ਦਰਸ਼ੀ	342.75	_ 72	
ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ	345	50	

(33) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ:-

ਨਾਮ	ਮਾਰਕ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਪ੍ਰੀਖਿਆ	ਵਿਦਿਅਕ _ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੰਟਰਵਿਊ	
ਅਮਿਤ ਤਲਵਾੜ	411.5	13	ਬੀ.ਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ
ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ	419	4 '	MA (ਇਤਿਹਾਸ)
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ	400.5	22	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਈ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਟਰੋਲ)
ਗੁਰਕੀਰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ	415.75	6	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਈ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਸੰਚਾਰ
ਨਿਤਿਨ ਬਾਂਸਲ	411.75	9	ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਈ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਸੰਚਾਰ
ਦੀਪਸ਼ਿਖਾ ਮਹਿਤਾਕ	402.12	14	ਐਮ.ਏ (ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ)

(34) ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (1998-99) ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ: -

ਸ੍ਰ. ਨੰ.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ	ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਕ	ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਅੰਕ	ਆਲ ਇੰਡੀਅਨ ਸਰਵਿਸ ਜਿਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
1	ਗੁਰਕੀਰਤ ਕਰਪਾਲ ਸਿੰਘ	415.75	6	ਆਈ.ਏ.ਐਸ
2	ਨਿਤਿਨ ਬਾਂਸਲ	411.75	9	ਆਈ.ਆਰ.ਟੀ.ਐਸ
3	ਆਸ਼ਿਮਾ	394.12	22	ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ
4	ਏਕਰੂਪ ਕੌਰ	390.25	20	ਆਈ.ਏ.ਐਸ
5	ਜੀਵਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ	353.62	11.5	IRS

(35) ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਝਲਕ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅੰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਦੇਣਾ। ਇੰਟਰਵਿਊ/ਵੀਵਾ-ਵੇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 419 ਅੰਕ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ 75 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ 69.75% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸੀ ਅਤੇ 61.73% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਐਮਏ (ਇਤਿਹਾਸ) ਸੀ। ਸਿਰਫ 4 ਅੰਕ ਮਿਲਣਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਭਾਵ ਅਮਿਤ ਤਲਵਾੜ, ਗੁਰਕੀਰਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਤਿਨ ਬਾਂਸਲ ਅਤੇ ਦੀਪਸਿੱਖਾ ਮਹਿਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ/ਵੀਵਾ-ਵੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਕੀਰਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਨਿਤਿਨ ਬਨਾਲ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈਏਐਸ, ਆਈਆਰਟੀਐਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ।

(36) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗਰੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਦੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 315.87 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ 75 ਵਿੱਚੋਂ 63 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 316.75 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ 75 ਵਿੱਚੋਂ 62 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਵਿਕਲਾਂਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਨੀਸ਼ਾ ਬਾਂਸਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 364 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 358.50 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ 9 ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(i) 7) ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਯਮ 17(ਬੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

(ii) 7 (ਬੀ) ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

(i) ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਹਰ ਦਿਨ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬੋਰਡ (ਨ) ਦੀ ਰਚਨਾ।

(ii) ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ।

(ਹਾਇ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਗੁਪਤ ਕੰਮ ਦੀ ਵੰਡ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਹੁਦਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਫਰਜ਼ੀ ਰੋਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ੀਟਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਗੁਪਤ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

(iv) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦਾ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ।

(v) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ।

(vi) ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਵੰਡ। "

(38) ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(39) ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਾਇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੀਕੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੀਆਂ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖੁਦ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗ੍ਰੇਡ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਸਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀਆਂ ਤੱਕ, ਬਲਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਮੁਫਤ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਸੈਂਡੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(40) ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ।

(41) 2001 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 7952 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਸੀ.ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰਜਤ ਚਾਵਲਾ (ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ) ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 7.7.2003 ਨੂੰ ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੇਅਰਥ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਘਪਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਟੈਨਿਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(42) 1997 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 14491 ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਐਸ.ਝੱਕਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ1 ਐਸ ਭੁੱਲਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ.ਸੀ.ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਏ.ਐਸ.ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(43) ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਪੇਪਰ ਸੇਟਰਾਂ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਜਾਂ ਪੇਪਰ ਚੈਕਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ।

(44) ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਾਖਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ, ਚੋਣ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (23) ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 13 ਅਤੇ 14 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

(45) . ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਟਰੀ ਖੁਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਨਿਯਮਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲਾ ਖੁਦ ਹੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ

ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕਥਿਤ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਹੋਵੇਗੀ। . ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਕਵਾਇਦ ਬੇਕਾਰ ਹੀ ਰਹੀ।

(14) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੋ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਪਲਬਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਨ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਐਡਹਾਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਹਾੜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ (23) (1997) 2 SCC 1 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਕਲੀ ਬਰੇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਐਡਹਾਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰਵੋਤਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਐਂਟਰੀ ਅਜਿਹੀ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਉਪਲਬਧ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਬੰਧਤ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "

(45) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਉਮਾ ਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (24) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮਨਸ਼ੂ ਕੁੰਭਕਰ (25) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਸ ਸੂਰਜਮਣੀ ਖਲਕੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਕਲਾਸ-4 ਅਤੇ ਕਲਾਸ-4 ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ

ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ SLP ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

(24) (2006) 4 SCC 1

(25) (2007) 8 SCC 249

AMARBIR SINGH v. STATE OF PUNJAB 387
AND OTHERS (*Ritu Bahri, J., Paramjeet Singh, J.*)

ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(46) *ਮਨੀਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਈ. ਟੋਕਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (26) ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੈਵਿਊ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਪੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ*

"ਜੇਕਰ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਖੁਦ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

(47) *ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਸੋਨਕਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (27) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਫਾਰਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ, 1915 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(7) ਅਧੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 'ਵਿਜ਼ਿਟਰ' (ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ) ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।*

"ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ"

---

(26) (2007) 5 SCC 65

(27) (2007) 4 SCC 54

ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਕੱਟ ਆਫ ਡੇਟ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। "

(48) ਇਸ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ/ਧਨ ਭਾਵ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ। 22 ਕਰੋੜ ਦੀ ਮੁਦਰਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦੇਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਔਸਤ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਿਖਤੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸੋਟਲੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਲਈ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਭੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ (ਸਜਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ 1970 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(49) ਕਮੇਟੀ ਨੇ 40 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹਨ, ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। 23 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਕਲੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

(50) ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਪੀਯੂ, ਪੁਬੁਵਲਨਿਕਾਥੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (28) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 134 ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (28) (2003) 7 SCC 285

ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 134 ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 31 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅਯੋਗ ਸਨ। ਦਾਗ਼ੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਭਾਵ 23%। ਇਸ ਲਈ, ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। *ਓਕਾਰ ਲਾਲ ਬਜ਼ਾਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (29)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਰਿਟੇਲ ਆਊਟਲੈਟ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ/ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ 3760 ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ 413 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਫੀਸਦ ਕੁੱਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 10% ਤੱਕ ਆਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 413 ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਗ਼ੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਨ। ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਦਾਗ਼ੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ 57 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਵਿੱਚੋਂ 33 ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਦਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 57 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 66% ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਦਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। *ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਕਵਾਇਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗ਼ੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਦਾਗ਼ੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗ਼ੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ।

(51) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਤ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਸਵਾਲ ਨੰ.3

(52) ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, *ਸਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(53) ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਛੱਪੜ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੈਨੀਅਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 8.2.2007 ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੱਪੜ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੌਮ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਮੁੜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੈਂਕੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

(54) 2003 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਫਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(55) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਘੋਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟਾਂ ਦਾ ਵਾਜ਼ਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ ਉਹ 23 ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਫ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਨ।

(56) ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 5.9.2002 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 23.4.2010 ਅਤੇ 16.2.2011 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 65 ਮਿਤੀ 5.9.2002 ਨੂੰ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 67 ਮਿਤੀ 5.9.2002 ਵਿੱਚ 21.4.2004 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਈ ਇਆਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਗੀ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਹੀ ਸੀ।

(57) ਅਨੁਛੇਦ 315 ਤੋਂ 323 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਆਦਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਚਾਰਲਸ ਕੇ. ਸਕਾਰੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸੀ. ਮੈਥਿਊ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (30), ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਜ਼ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਮੀਦਵਾਰ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਰਸ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਦੀਆਂ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ, ਸੰਦੇਹ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਹਰਕਤ ਅਪਣਾ ਕੇ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੈਰੇ 23 ਅਤੇ 24 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“23. ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹਾਂ। ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਖੁਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ, ਨਾ ਹੀ ਡਿਪਲੋਮੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਿਪਲੋਮੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਸਖਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੌ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

24 .....ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੀ-ਭਰੀ ਹਰਕਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ, ਛਾਂਦਾਰ ਜਾਂ ਅਨਿਚਿਤ ਹੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਭਟਕਣਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।¹"

(58) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਚੋਣ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਹੈ।

(59) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਇੱਕ ਚੋਸ਼ੀ ਜਗਮਨ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ) ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਫਰਜ਼ੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 3 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਵ 17.4.2002 ਤੋਂ 19.4.2002 ਤੱਕ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਕਰਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚੋਂ 16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਹਾਏ ਨਕਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ. 22 ਕਰੋੜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 8.2.2007 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, 'ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ 'ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(60) 57 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 8421 ਦੇ 2002 ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ 7.7.2003 ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਸ੍ਰ. ਨੰ.	ਨਾਮ	CWP ਨੰ.
1.	ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ।	2002 ਦਾ 8424
1.	ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 8429
2.	ਭੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 8433
3.	ਇੰਦਰਬੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ।	2002 ਦਾ 8547
4.	ਡਾ: ਰੁਪਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 8558
5.	ਕੈਪਟਨ ਮੋਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ।	2002 ਦਾ 8584
6.	ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ।	2002 ਦਾ 8586
7.	ਜੈਮੇਲ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 8587
8.	ਰਿਸ਼ੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 8588
9.	ਰਾਜ ਈਸ਼ ਧੀਮਾਨ।	2002 ਦਾ 8589
10.	ਹਰਸਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ।	2002 ਦਾ 8589
11.	ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ।	2002 ਦਾ 8589
12.	ਬਲਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 14429
13.	ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 14429
14.	ਕਮਲ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 14429
15.	ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ।	2002 ਦਾ 14429
16.	ਉਮਾ ਸੰਕਰ ਗੁਪਤਾ।	2002 ਦਾ 14457
17.	ਸੁਖ ਚੈਨ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 14457
18.	ਕੈਪਟਨ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੇਹਲਾ।	2002 ਦਾ 14457
19.	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿਮਰਨ ਅਰੋੜਾ।	2002 ਦਾ 14457
20.	ਹਨੂਮੰਤ ਸਿੰਘ।	2002 ਦਾ 14599
21.	ਦੀਪਸਿੱਖਾ ਮਹਿਤਾ	2003 ਦਾ 2459
22.	ਡਾ: ਅਕਾਸ਼ ਦੀਪ ਸਿੰਘ।	2008 ਦਾ 1246
23.	ਰਾਜ ਸਿੰਘ	2008 ਦਾ 11362
24.	ਰਾਜ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ।	2002 ਦਾ 10727

(61) ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ 7.7.2003 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਪੀਸੀਐਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(62) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 18.4.2007 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(63) ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਉੱਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਧਾਂਤ *ਗੋਲਖ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (30A)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 47 ਅਤੇ 51 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"47. ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੀਏ। ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ (1) ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ; (2) ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ (3) ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਿਰਫ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੋਵੇਗੀ; (4) ਇਹ ਇੱਕ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ (5) ਪਿਛਾਖੜੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਰੇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਲਟਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਫਾਸੀ ਹੋਣ ਲਈ ਪਰਤਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਲਾਅ ਰਿਵਿਊ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

51. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖਾਂਗੇ (1) ਸੰਭਾਵੀ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (30A) AIR 1967 SC 1643

ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ; (2) ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਭਾਵ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬੰਧਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ; (3) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ "ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ" ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਿਛਾਖੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(64) ਇਸ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। *ਗੋਲਖ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ 11 ਜੱਜਾਂ

ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਓਵਰ ਰੂਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ।

(65) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਈਸੀਆਈਐਲ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਕਰੁਣਾਕਰ, ਆਦਿ (31) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਨ (32) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਉਸ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਛੇਦ 311 (2) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ 20 ਨਵੰਬਰ 1990 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵ ਮੁਹੰਮਦ ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਪਤਲ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਅਸਟੇਟ ਅਫਸਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (33) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 28 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਰਾਏ ਸ਼ਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (34) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1952 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਆਰਡਰ ਜੋ ਅਸਟੇਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 27.07.1968 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈਚਲਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

- (31) ਏਆਈਆਰ 1994 ਐਸਸੀ 1074 ""
(32) AIR 1991 S.C471
(33) 1998 (2) PLR 675
(34) AIR1972 SC 25 87

(66) ਸੰਭਾਵੀ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (35), ਮੈਸਰਜ਼ ਰੇਮੰਡ ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਬੋਰਡ (36), ਸੋਮੀਆ ਆਰਗੈਨਿਕਸ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਟਿਡ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (37), ਹਰਜ ਢੀਂਗਰਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (38), ਐਮਏ ਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (39), ਡਾ ਸੰਭਾ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (40), ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਟੇਟ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਾਰਡੀਨ ਹੈਂਡਰਸਨ ਸਟਾਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (41), ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (42),

(67) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਟਾਲਣ ਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਵੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ "ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਜੋਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ। ਸੀਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੌਰ ਸਿਟੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (42A)

ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਅਤੇ 6(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਓਵਰਹੁਲਿੰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਕਾਨ ਬਣਵਾ ਲਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ। ਅਸਟੇਟ ਏਜੰਟ ਨੇ (357 1997 (2) SCT381 ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ ਸੀ।

(36) 2001(1) RCR (ਸਿਵਲ) 330

(37) (2001)5 SCC 519

(38) 2002 (2) ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 450

(39) (2003)7 SCC 517

(40) (2004)5 SCC 618

(41) (2006) 6 SCC 581

(42) (2011)6 SCC 535

(42A) AIR 2012 SC 1395

1894 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1) ਅਤੇ 6(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬੀ.ਡੀ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੋਸਾਇਟੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਭਾਵੀ ਓਵਰਹੁਲਿੰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਐਸਟੇਟ ਏਜੰਟ.

(68) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ 18.4.2007 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 7.7.2003 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 37 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 57 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐੱਸਐੱਲਪੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਸੀਵਿਲ ਅਥਾਰਟੀ ਅਪੀਲ/ਸ਼ੇਧ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 07.07.2003 ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਮ ਬਣ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਵਿਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਐੱਸਐੱਲਪੀ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਸੀਵਿਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 57 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲੀ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਹਨ।

(69) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Sd/-

(ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ)

ਜੱਜ

(ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ)

ਜੱਜ

Sd/-

(ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸੰਘੀ)

ਜੱਜ

Sd/-

(ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ)

ਜੱਜ

Sd/-

(ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ)

ਜੱਜ

31 ਮਈ 2013

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੇ.

(70) ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਭੈਣ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ।

(71) ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਛੋਟੇ 'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਲਈ) ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਜਨਤਕ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਹੋਣ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਖ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਡਾ. ਏਮਬਕਦਕਰਹਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ"।

(72) ਡਾ. ਅਨੰਤਸਾਯਾਨਮ ਅਯੰਗਰ ਨੇ ਦੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ, "ਆਖਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜੋ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਸੰਵਿਧਾਨ') ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

(73) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। 'ਇਲੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਨੁਛੇਦ 3 ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 17.

(74) ਪੀਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: "ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ - ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਹ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। . ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਫਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੇਵਾ ਝੋਂਪੜੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ 'ਇਹ ਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ। "ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਿਤ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਰੂਸੇਡਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਹਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

(75) Ilie Commi ssion ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਜਨਤਕ

ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 320 ਅਤੇ 321 ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਸਾਧਨ ਨੀਤੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਈਏ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਕਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(76) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਟਰ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਘੋਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 'ਮੈਰਿਟ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚੁਣਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ, ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ।

ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਮ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। 4

(77) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੋਣਵੇਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ |
ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।

(78) ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ/ਸਟਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ !

ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੀਤਾ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਰਾਮ ਆਸ਼ਰੇ ਯਾਦਵ (ਡਾ.), ਚੇਅਰਮੈਨ, ਬਿਹਾਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (43) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1.
ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

ਜੇ

"ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। 'ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਮੁੱਲ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਰਧਾਰਕ ਹਨ।"

(79) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 315 ਤੋਂ 320 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਫੰਕਸ਼ਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਛੋਟਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਦਫ਼ਤਰ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਜਿਸੇਵਾਰੀ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਜਨਤਕ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੁਕਸ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਗੇ।

(80) ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲਾਰਡ ਡੇਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ *ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਲੈਨਨ* (44) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਨਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: 'ਜੱਜ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ'।"

(81) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਕੁਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਾਉਨ ਅਤੇ ਗਾਰਨਰ ਆਪਣੇ *ਇਰਵੇਟਾਈਜ਼ ਫ੍ਰੈਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ*, 3. (1983), ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "*ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਮਿਆਰ ਆਖਰੀ ਸਹਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ*" ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਿੱਥੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰ. ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਡਰ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ, ਵਿਤਕਰਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ/ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੈਨਨ ਨੂੰ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਆਈ ਲੁਗ ਤੋਂ ਬੇਹਿਸਾਬ ਰਕਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੈਨਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਥਿਤ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਭੈਣ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(82) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੈਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਸੀਐਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਬੈਚ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਕਾਰਨ ਬੈਚ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। , ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਬੈਚ ਦਾ ਗਠਨ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 91 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"91. ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

(83) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ) ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(84) ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਈਆਂ:-

1. ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
2. ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ) ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
3. ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਦਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰ।

(85) ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਭੈਣ ਰੀਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ. ਨੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

- (a) ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪੂਰਨ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
- (b) ਕੀ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਗਲਤ ਹੈ?

ਦੁਬਾਰਾ: ਸਵਾਲ (a)

(86) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਦਲੀਲ

ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮੂਲੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ।

(87) ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਵਿਦਵਾਨਾਂ) ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੈਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਥਿਤ ਵੱਡੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(88) ਕਰਨਾਟਕ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ *BM ਵਿਜੇ ਸ਼ੰਕਰ* (45) ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:-

" ___ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੰਜੀਦਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਪਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਤਕਾਲਤਾ, ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵੋਤਮ ਦਿਮਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਸਖਤ ਗੁਪਤਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਹਿੱਤ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ

ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ, ਜਿਥੋਂ ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ। ਇਸ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਨਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਇਹ ਹਰ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਗਲਤੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਭਾਵੇਂ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਹੁਦਰੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਲਟਾ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਪੋਸਟ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ, ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। "

(89) ਐਬਟਵਰਸ ਸੁਲੀਵਾਨ (46) ਦੇ ਮਜ਼ਹੂਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: 'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੀਕ

ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਸਾਨ ਹੈ।

(90) ਬਾਰ ਕਾਉਂਸਿਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (47) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਯੋਜਨ:

"ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਚਕਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(91) ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"ਅੱਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ 'ਬੇਜਾਨ, ਬੇਹੁਦਾ, ਬੇਤੁਕਾ, ਸਵੈ-ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖਾਣਾ ਜਾਂ ਆਮ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ, ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਹਾਰਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਛੋਹ ਦੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਯਮ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਲੋੜ ਨੂੰ ਅਧਰੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

- (46) (1952) 1KB189
- (47) (2004)6 SCC 311
- (48) (1978)1 SCC 248

ਮੁਸਤੈਦੀ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਤਤਕਾਲਤਾ ਇਸ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿੱਥੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(92.) ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਜ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਚੇਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਪਵਾਦ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਲਈ, ਆਦਿ। ਇਹ ਬੇਦਖਲੀ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ/ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਓਸਮਾਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (49) ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਮੂਹਿਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਐਮਬੀਏ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਪਾਤ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ।

ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਰ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੁਕਰਮ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਪੱਖਪਾਤ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ (ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ) ਦੇ ਹਿੱਤ।

(93) ਦਲੀਲ ਦਾ ਅਗਲਾ ਅੰਗ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਹਾਈ ਸਿਧਾਂਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ, ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਲਕ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਹਨ।

(94) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਜੋੜ ਅਤੇ ਤੱਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਰ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੁਕਰਮ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਪੱਖਪਾਤ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। .

Re: ਸਵਾਲ (ਅ)

(95) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ 'ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਇਥੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ. ਸਯਾਲੀ ਸੰਜੀਵ ਜੋਸ਼ੀ (50) ^{ਜਨ} ਦੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“15. ਜਵਾਬਦੇਹ 3 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 317(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 1983 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਸੀ:

“9. ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਏ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV ਦੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 315 ਤੋਂ 323 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ”

ਪੈਰਾ 143 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“143...ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ (ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 15 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ 53 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਿਆਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 15 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਜਾਂਚ।

(96) ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸੂਈ ਜੈਨਰੀਸ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਲਤ ਹੋਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਪੱਖਪਾਤ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ) ਅਤੇ ਅਲਾਈਡ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਈ ਚੋਣ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(97) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐੱਫ

ਜੋ ਲੀਬਿਟ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਗਲਤ ਅਤੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਚੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਸਟਰ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੋ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

“ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 17 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੱਕ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਚਿੰਤਤ ਹਨ.....

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਰਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਸਨ।

4(H)(i) ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਈ.ਬੀ.) ਲਈ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ। ਦਰਅਸਲ, ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ.....।

(98) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। . ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬੇਹਿਸਾਬ ਪੈਸਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਨੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ।

(99) ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੋਣਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਹੋਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੱਦਲਾਂ ਹੇਠ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਵਧੀਆ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਚੋਣ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਕੈਂਡਲ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਯੋਗਤਾ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ।

(100) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ।

(101) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਦਾਗੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ/ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਦਾਗੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(102) ਡਾ. ਰਾਮਆਸ਼ਰਯ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਚੈਨਨ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਚੁਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਚਰਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਇਸ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, *ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1 (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 356*] ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ

ਕੋਰਟ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ 1996 ਤੋਂ 2002 ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮੱਦਾਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਿਯੁਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"102. ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਭਾਵ (ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ

(ਜੋ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹਨ), ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਯੋਗਤਾ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। "

(103) ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਸੈਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(104) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਿਤ ਹਵਾਲਾ, ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਕਲਨ

ਸਾਲ 1996 ਤੋਂ 2002 ਮੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਵਿਦਵਾਨ ਭੈਣ ਰੀਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘਟਾਏ ਜਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ/ਘਟਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਸਲ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ।

(105) ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ tliat tlicrc ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਪੱਖਪਾਤ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬੇਕਾਬੂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਕਾਠੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੱਧੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ/ਚੋਣਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਆਪਹੁਦਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ।

(106) ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਘੋਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਹਿਯੋਗੀ ਰਵੱਈਆ ਸਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕੱਚ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਕਸ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਵਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਟੀਸੀਆਰਸੀਐਨਟੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਸਨ। ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਘੱਟ ਜਾਵੇ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਰਾਦਾ ਸੀ

ਮੁੱਖ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਕੁਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ।

(107) ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ। ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਤੱਥ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਉਗਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਮਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਤਮ "*Qui non obstat*

quod ob stare potest facere videtur" (ਉਹ ਜੋ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ "*Qui non prohibet quod prohibere potest assentire videtur*" (ਉਹ ਜੋ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ, ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੁਇਟੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਰੇ ਰਾਮ ਆਸ਼ਰੇ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੂਰਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਵੀ. ਕਾਮਥ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: *^ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਥਿਤੀ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਫਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗ ਦੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।*" ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਸਨ।

(108) ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐੱਸ. ਖੇਹਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ 1 ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਵਿਨੋ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ ਹੈ?

“ਦੂਜਾ, ਸੰਦਰਭ (ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ) ਅਧੀਨ ਚੋਣਵੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਦਾਗੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਨ, ਜੋ ਧੋਖੇ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਯੋਜਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਪੱਖ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਨ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(109) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ। ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 'ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ

ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਪਦੰਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ

ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੀਮਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ। ਕੁਝ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਪਤਤਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਬੈਜ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ, ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼. ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਆਗੂ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਕਠੋਰ ਕਹਾਣੀ ਹਨ ਜੋ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਰ, ਪਾਗਲਪਣ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਿਨਾਉਣੀ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਛੁਪੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੋਫੋਕਲੀਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਹੋਵੇ"। ਫਰਡੇਸਿਕ ਲਿਬਰਟਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਹਿਮ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਖੰਡ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ, ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਚੈਨਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਲਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵ੍ਹਾਈਟ ਕਾਲਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬਹੁਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਡਰਾਉਣੀ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਨਦਾਰ ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੈਨਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਜੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(110) ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ, ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਸੰਜੋਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ

ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ ਚਾਪ ਸ਼ਰਾਰਤ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼। ਕਈ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਕਠੋਰ ਕੰਮ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਛੇਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਇੱਕ "ਸਸਪੈਂਸ ਖਾਤੇ" ਵਰਗੀ ਹੈ।

(111) ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਓ. ਚੱਕਰਵਰਥੀ (51) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

"8. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘੋਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਫੈਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਆਪਕ,

ਆਈ

ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(51) (2002) 3 SCC 146

ਹਰੇਕ ਚੋਣਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਇਸਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੈ।

II. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੇਪਰ ਆਦਿ ਦੀ ਛਪਾਈ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਗਜ਼ਾ ਰਾਜਾ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਗਾਇਬ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁੰਮ ਹੋਈਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਲ ਆਰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਨਗਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਫਰਮ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰੇਲਵੇ ਭਰਤੀ ਬੋਰਡ, ਬੰਗਲੌਰ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜੋ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ-ਸਕੱਤਰ, ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਹਨੂਮੰਤ ਭਈਆ, ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਕਲਰਕ। ਰੇਲਵੇ ਭਰਤੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਗਜ਼ਾ ਰਾਜਾ ਯਾਦਵ, ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਦੀ ਛਪਾਈ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(112) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਗ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜਾਂ ਗੈਰ-ਦਾਗ਼ੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਫੀ ਗਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਹੈ।

(113) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ ਗੁਪਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

AMARBIR SINGH v. STATE OF PUNJAB
AND OTHERS (*Ritu Bahri, J., Paramjeet Singh, J.*)

4]]